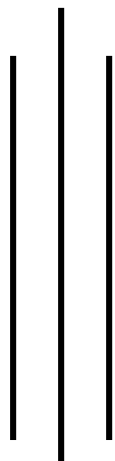

शाही सूचना, आदेश र निर्देशनले पारेको प्रभाव र उपत्यकाका
एफएममा कार्यरत पत्रकारको अबस्था

त्रिभुवन विश्वविद्यालय पत्रकारिता तथा आमसञ्चार केन्द्रीय विभाग
स्नातकोत्तर तह दोस्रो बर्षको लागि प्रस्तुत
शोधपत्र

प्रस्तुतकर्ता

जानुका मैनाली
सिम्बोल नम्बर ३८८८
त्रि.वि.रजिष्ट्रेशन नं. ९६७२-९४
पत्रकारिता तथा आमसञ्चार केन्द्रीय विभाग
रत्न राज्यलक्ष्मी क्याम्पस, प्रदर्शनीमार्ग, काठमाण्डौ, २०६६

सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा समाजशास्त्र संकाय पत्रकारिता तथा आमसञ्चार केन्द्रीय विभाग, रत्न राज्यलक्ष्मी क्याम्पसको स्नातकोत्तर तहमा अध्ययनरत जानुका मैनालीले मेरो निर्देशनमा शाही सूचना, आदेश र निर्देशनले पारेको प्रभाव र उपत्यकाका एफएममा कार्यरत पत्रकारको अबस्था शीर्षकमा शोधपत्र तयार गर्नुभएको हो । यो शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालयको आवश्यक ढाँचा बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ । त्यसैले यो शोधपत्र परिक्षणका लागि सिफारिस गर्दछु ।

शोधपत्र निर्देशक

.....

चिरञ्जीवि खनाल

त्रिभुवन विश्वविद्यालय पत्रकारिता तथा आमसञ्चार
केन्द्रीय विभाग, काठमाण्डौ

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा समाजशास्त्र संकाय पत्रकारिता तथा आमसञ्चार केन्द्रीय विभाग, रत्न राज्यलक्ष्मी क्याम्पसको स्नातकोत्तर तहमा अध्ययनरत जानुका मैनालीले पत्रकारिता तथा आमसञ्चार विषयको सातौं पत्रको प्रयोजनका लागि शाही सूचना, आदेश र निर्देशनले पारेको प्रभाव र उपत्यकाका एफएममा कार्यरत पत्रकारको अबस्था शीर्षकमा लेख्नुभएको शोधपत्रलाई यो मूल्याङ्कन समिति स्वीकृति प्रदान गर्दछ ।

.....

प्रबलराज पोखेल
विभागीय प्रमुख

.....

चिरञ्जीवि खनाल
शोधपत्र निर्देशक

.....

गोकुलप्रसाद पोखेल
बाह्य निर्देशक

मेरो भन्नु

त्रिभुवन विश्वविद्यालय पत्रकारिता तथा आमसंचार केन्द्रीय विभाग स्नातकोत्तर तहको दोस्रो बर्षको लागि यो शोधपत्र तयार पारिएको हो । यसक्रममा विभिन्न अध्ययन र अनुसन्धान गरि यो शोधपत्र तयार गरिएको छ । शोध निर्देशक चिरञ्जीवि खनालले दिनु भएका विभिन्न सल्लाह, सुझाव र प्रोत्साहनबाट नै यो शोधपत्र तयार हुन सकेको हो । यसका लागि शोध निर्देशक चिरञ्जीवि खनालप्रति आभारी छु । साथै, अध्ययनका लागि विभिन्न सामग्री उपलब्ध गराउनु हुने तथा जानकारी दिई सहयोग पुर्याउनु हुने दाजु रघु मैनालीप्रति पनि निकै आभारी छु । यसैगरी, शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा विभिन्न कोणबाट सहयोग पुर्याउने किरण चापागाई पनि धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ ।

बुबा रामप्रसाद मैनाली र आमा भागिरथा मैनालीको म प्रतिको योगदानलाई शब्दमा वर्णन गर्न गाह्रो छ । उहाँहरूको यो योगदान स्वरूप नै म यो अबस्थासम्म आइपुग्न सफल भएकी छु । यसका लागि म श्रद्धेय बुबा आमाप्रति नतमस्तक छु ।

शोधपत्र तयार पार्न पर्याप्त समय चाहिन्छ । जसका लागि परिवारको सहयोग एकदमै आवश्यक हुन्छ । यसक्रममा विभिन्न समयमा सल्लाह, सुझाव, जानकारीका साथै समय समेत उपलब्ध गराइदिनुहुने आदरणीय दिदी दाजुहरू प्रति म आभारी छु । जसले गर्दा यो शोधपत्र तयार गर्न सम्भव भयो ।

यसैगरी, अध्ययनका क्रममा प्रश्नावली भरी सहयोग पुर्याउनु हुने अग्रज तथा सहकर्मी पत्रकारहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै, अध्ययन, अनुसन्धानबाट मात्रै शोधपत्र तयार हुँदैन, यसका लागि निकै श्रृंगार पटार गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यसैले संकलित सामग्रीलाई शोधपत्रको स्वरूप दिई सहयोग पुर्याउनुहुने मित्र अम्बिका केसी धन्यवादको पात्र हुनुहुन्छ ।

बिषय सूची

	पृष्ठ संख्या
सिफारिस पत्र	क
स्वीकृति पत्र	ख
मेरो भन्नु	ग
अध्याय एक	१-२२
१ परिचय	१
१.१ एफएमको महत्व	२
१.२ पृष्ठभूमि	२
१.३ नेपालमा एफएम रेडियो	५
१.४ माघ १९ पछि एफएमहरु र तीनमा कार्यरत पत्रकारको अबस्था	६
१.५ एफएमलाई लक्षित गरी जारी गरिएका सरकारी आदेश, सूचना र निर्देशन	९
१.६ शाही आदेश र सूचना र प्रभावित कार्यक्रमहरु	१६
१.७ सरकारी आदेश, सूचना र निर्देशन र एफएममा कार्यरत पत्रकार	१८
१.८ समस्या कथन	२०
१.९ अध्ययनको उद्देश्य	२०
१.१० अध्ययनको महत्व	२१
१.११ अध्ययनको संगठन	२१
अध्याय दुई	२३-२६
२ सन्दर्भ सामग्रीको पुनरावलोकन	२३

२.१ नेपाल अधिराज्यको संविधान २०४७ र एफएम पत्रकारहरु	२३
२.२ श्रमजीवि पत्रकार ऐन र एफएम पत्रकारहरु	२४
२.३ एफएम पत्रकारको अवस्थाकाबारेमा गरिएका पूर्व अध्ययनहरु	२४
अध्याय तीन	२७-३०
३ अनुसन्धान पद्धती	२७
३.१ अनुसन्धान ढाँचा	२७
३.२ अध्ययनको आवश्यकता	२७
३.३ नमूना छनोट	२८
३.४ तथ्याङ्कको प्रकृति र स्रोत	२८
३.५ तथ्याङ्क संकलन विधि	२९
३.५.१ अन्तर्वार्ता	२९
३.६ Reliability/Validity	२९
३.७ तथ्याङ्क प्रशोधन र विश्लेषण	२९
३.८ अध्ययनका सीमाहरु	२९
अध्याय चार	३१-३५
४ जवाफदाताहरुको विवरण	३१
४.१ जनसांख्यिक विशेषता	३१
४.१.१ उमेर र लिङ्गका आधारमा जवाफदाताहरुको अवस्था	३१
४.१.२ जवाफदाताहरुको जात	३२
४.१.३ जवाफदाताहरुको धर्म	३३
४.१.४ जवाफदाताहरुको शैक्षित योग्यता	३५

अध्याय पाँच

३६-४२

५ एफएम पत्रकारहरूलाई परेको असर	३६
५.१ सरकारी आदेश/सूचना/निर्देशनको जानकारी	३६
५.२ सरकारी आदेश/सूचना/निर्देशनप्रति एफएम पत्रकारको धारणा	३७
५.३ आदेश/सूचना/निर्देशन कार्यान्वयनमा सुरक्षाकर्मी	३७
५.४ सुरक्षाकर्मीको उपस्थिति र त्रास	३८
५.५ सुरक्षाकर्मीको उपस्थिति र पेशागत स्वतन्त्रता	३८
५.६ पेशामा संकट	३९
५.७ मानसिक तनाव	३९
५.८ आयमा असर	४०
५.९ समाचार र सूचनामूलक कार्यक्रम बन्द भएपछिको अवस्था	४१
५.१० आयमा असरपछिको अवस्था	४१
५.११ पेशाप्रतिको विकर्षण	४२

अध्याय छ	४३-६४
६ सारांश	४३
६.१ निष्कर्ष	४६
६.२ सुभाष	४७
६.३ भविष्यका लागि अध्ययनका विषयबस्तु	४८
सन्दर्भ सामग्री	४९
अनुसूची एक	५१-५३
१. प्रश्नावलीहरु	
अनुसूची दुई	५४-६४
१. शाहीकालमा एफएमहरुलाई लक्षित गरी जारी गरिएका आदेश/सूचना/निर्देशनहरु	५४